

ВИЩА ШКОЛА

УДК [379.85:069.01]:378

DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2023.88.9>

М. В. Бєлікова

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу
Національного університету «Запорізька політехніка»

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ МУЗЕЄЗНАВСТВА ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСКУРСІЙНИХ ПОСЛУГ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ТУРИЗМУ

Навчальні дисципліни «Основи музеєзнавства» та «Організація екскурсійних послуг» є важливою частиною професійної підготовки для студентів бакалаврату спеціальності «Туризм», оскільки дозволяють набутти практичних навичок і знань, щоб надалі працювати в сфері організації та проведення екскурсій. Однак у зв'язку з пандемією та війною багато вищих навчальних закладів перейшли на дистанційне навчання, тому викладання цих навчальних дисциплін майбутнім фахівцям туризму викликає певні проблеми та особливості, які потребують вирішення. У даній роботі ми розглядаємо деякі приклади успішних практик та надаємо рекомендації щодо підвищення якості та ефективності викладання організації екскурсійних послуг та музеєзнавства. Необхідність вивчення шляхів оптимізації процесу підготовки майбутніх фахівців із туризмознавства з «Основи музеєзнавства» та «Організації екскурсійних послуг» зумовлює розробку адекватних практик, які включають відеоекскурсії, під час підготовки яких студенти застосовують свої теоретичні знання на практиці. У цій статті ми обговоримо деякі з основних аспектів навчання проведенню екскурсій, такі як вибір відповідних екскурсійних методів та проведення відеоеккурсій. Рекомендуються індивідуальні завдання для студентів з метою створення міні-екскурсій про вулиці, пам'ятки, музеї із застосуванням таких екскурсійних методів як показ, розповідь та панарамний метод та невербальних знаків привертання уваги. Зокрема студенти мають продемонструвати сучасні навички реклами своєї спеціальності, з цією метою відео викладаються студентами на власних та офіційних акаунтах кафедри в соціальних мережах для профорієнтації абітурієнтів. Перевагами використання інформаційно-комунікаційних технологій під час дистанційного навчання є підвищення інтересу та мотивації студентів до навчання, активізація навчання завдяки привабливим формам подачі інформації у виді відеоджерел, формування вмінь і навичок для здійснення творчої діяльності, розвиток практичних навичок з організації та проведення екскурсій містом та музеєм.

Ключові слова: музеєзнавство, організація екскурсійних послуг, дистанційне навчання, аудіогіди, принцип блокбастера, відеоекскурсії.

Постановка проблеми. Сьогодні Громадська спілка «Всеукраїнська асоціація гідів» є об'єднанням гідів на засадах створення сприятливих умов для конкретизації їхньої ролі й місця в просвітницькому та виховному процесі, зростання авторитету професії [1]. На сьогодні підготовка кваліфікованих екскурсіводів відбувається «Всеукраїнською асоціацією гідів» та у вищих навчальних закладах, зокрема на кафедрі туристичного, готельного та ресторанного бізнесу в Національному університеті «Запорізька політехніка». Аналіз практичного досвіду викладання дисциплін «Основи музеєзнавства» та «Організація екскурсійних послуг» для студентів бакалаврату спеціальності «Туризм» є актуальним в сучасних умовах дистанційного навчання.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Одним з результатів досліджень з про-

блеми є теоретико-методологічні дослідження проблеми організації екскурсій [2, 3, 4, 5]. Дослідження зберегли своє значення, при тому застаріли в наслідок сучасного розвитку екскурсознавства і музеєзнавства як наук та використання під час проведення екскурсій нових технологій (аудіогіди тощо) [6, 7, 8]. Унікальний досвід педагогів вищої школи під час пандемії та війни в умовах дистанційного навчання був узагальнений в окремих публікаціях [9, 10, 11]. Отже, викладання навчальних дисциплін «Основи музеєзнавства» та «Організація екскурсійних послуг» має враховувати досягнення сучасних технологій.

Мета статті – аналіз особливостей викладання навчальних дисциплін «Основи музеєзнавства» та «Організація екскурсійних послуг» в професійній підготовці майбутніх фахівців з туризму.

Виклад основного матеріалу. Згідно з «Стратегією розвитку туризму Запорізької області на 2021–2027 роки» [12] однією з оперативних цілей є забезпечення якості професійної підготовки кадрів туризму та сфери обслуговування. На лекціях та практичних заняттях навчальних дисциплін «Основи музеєзнавства» та «Організація екскурсійних послуг» в Національному університеті «Запорізька політехніка» викладаються теоретико-методологічні засади організації екскурсійного процесу, техніки підготовки і проведення різних видів екскурсій [13, 14].

Особливості викладання «Основ музеєзнавства» та «Організації екскурсійних послуг» під час дистанційного навчання змушують розробити комплекс рекомендацій, які пропонуються в якості можливостей для покращання теоретичного та практичного навчання студентів.

По-перше, зазначимо, до гідів існують професійні вимоги і вони мають відповідну спеціалізацію, відповідно йде підготовка тих гідів, які проводять екскурсію містом або мають спеціалізацію на проведенні екскурсії музеєм. Трансферний (супроводжувач) гід відрізняється тим, що характеризує країну прибуття в цілому, розповідає про природу, загальні моменти історії, національні страви та напої. Тонкощі координації роботи гідів в тому, щоб супроводжувач та місцевий гід мають узгоджувати, хто і про що розповідає. Крім високої кваліфікації, під час екскурсії гіді мають бути усміхненими, спокійними, не дратуватися. Мати охайний вигляд, щоб на них було приємно дивитися. У них має бути яскравий одяг, парасоля або прапорець на антені рюкзака, щоб здалека вони виділялися. Оскільки групи великі, то одні хочуть повільніше, інші – швидше, тому екскурсоводу треба вести екскурсію впевнено за планом, зневажаючи на скигнення екскурсантів. Екскурсовод має бути щирим та яскравим, самим собою. Гід задає питання, підтримує розмову за темою, повинен бути товаришким, але не фамільярним, порядним, не зловживати алкоголем. Ораторське мистецтво та правильність мови, знайомство з колоритними словами місцевого діалекту збільшить інтерес екскурсантів. Важлива гучність та темп мови, щоб гід встиг все розповісти, а екскурсанти почути.

Екскурсовод має порадити хороший ресторан, магазин, музей. При цьому треба думати про власну репутацію і довіру до екскурсовода. Гід має повідомити, скільки часу проходить екскурсія, скільки кілометрів пройдемо, продумати технічну зупинку, щоб туристи могли сходити до туалету, випити воду або каву. Технічну зупинку рекомендується організувати на великих парковках, де є туалети та продаж напоїв. Якщо виникла потреба через специфіку туриста, рекомендувати туристу відвідати ресторан, замовити каву та скористатися туалетом.

По-друге, екскурсія має бути спокійною, не поспіхом, екскурсоводу потрібно зважати на темп та інтереси туристів, наприклад, молодь або більш старші екскурсанти зацікавлені більше або менше почути та побачити, екскурсовод має бачити усіх екскурсантів, тому розміщення учасників екскурсії перед об'єктами відбувається півколом.

Гід має бути пунктуальним, ні в якому разі не запізнюватися, вимагати дисципліни, поважати час інших. Під час екскурсії бути ненав'язливим, не обговорювати політику, хто за яку команду вболіває, релігію. Коли розповідає про релігії та церкву, не нав'язувати власні погляди. Неприпустимими є вислови расистського характеру.

По-третє, важливим є планування та правильна побудова маршруту. Інформації в екскурсії не має бути ні забагато, ні мало, а достатньо. Використовуються радіосистеми для спілкування з туристами – аудіогіди, відмінність цього підходу в тому, що потрібно безперервно говорити, тому під час екскурсії з аудіогідом екскурсоводи додають записані музику, вірші, вислови видатних людей, а для цього потрібна певна технічна підготовка.

Обов'язковими темами для розповіді є не лише історія, архітектура, а й місцева кухня та напої тощо. Якщо гід працює з туристами з України за кордоном, необхідно проводити паралелі з Україною, робити акцент на місці України, шлях до державності, давати матеріал для роздумів туристів.

Екскурсії відвідують люди різного соціального статусу, не завжди скромно одягнена людина немає коштів на ресторан або брендові речі. Туристам потрібно давати вибирати серед ресторанів та магазинів різного рівня. Завжди потрібно орієнтуватися на якість послуг закладу.

Хода пересічною місцевістю, вгору, під час спеки або в холод розрахована не на всіх екскурсантів, тому в завдання екскурсовода входить пояснити на скільки це важко та де можна почекати або запропонувати йти повільніше і роз'яснити, де група з екскурсоводом буде чекати. Гіду потрібно враховувати погодні умови і вносити зміни в проведення екскурсії, якщо злива, то можна відвідати музей, якщо холод, то переставити об'єкти екскурсії, через годину після початку екскурсії можна сісти на кораблик і зігрітися там гарячими напоями. Якщо спека, то екскурсовод має потурбуватися, щоб забезпечити можливість туристам придбати воду або попередити про це заздалегідь.

Форс-мажорними обставинами в організації екскурсій є: а) туристи загубилися; б) екскурсанти потрапляли до поліції; в) туристи «покурили» наркотичні речовини в Амстердамі, випили алкоголь, через що зникли на добу; г) травми екскурсантів; д) водію екскурсійного автобусу стало зле, його

смерть. Саме тому, що форс-мажори можливі, екскурсовод має бути уважним, пильним, з чіткою реакцією та алгоритмом дій в різних ситуаціях (володіти навичками першої допомоги, знати, хто в групі може допомогти).

Важливим під час організації екскурсій є: унікальність екскурсійного продукту, необхідно запропонувати те, що інші гіді не можуть; ходити тим же маршрутом, щоб помічати нові деталі; спілкуватися з місцевими жителями, які можуть збагатити екскурсію власною історією; читати нову літературу, тому що йде переосмислення історії; працювати з першоджерелами; вивчити декілька слів іншими мовами, щоб вітатися з іноземними туристами, їм це буде приємно; обговорювати попередньо маршрут з туристами, враховуючи час на обід.

Основна частина екскурсії базується на конкретних екскурсійних об'єктах, сполученні показу і розповіді. Для створення екскурсії необхідна яскрава смачна тема та інструменти для посилення ефекту. Важливо знайти невідомі гарні локації для показу, куди ніхто не їздить.

По-четверте, якщо організовується екскурсія до музею, то це треба узгодити з адміністрацією. Важливим для створення музейної екскурсії є добір експонатів таким чином, щоб розглядалися найбільш атрактивні музейні предмети, які розкривають тему екскурсії. Індивідуальний текст екскурсії розрахований на 3–4 години, а екскурсія продовжується півтори години, це пояснюється тим, що якщо в одному залі буде кілька екскурсійних груп, екскурсовод не може обганяти попереднього екскурсовода, якщо той затримався, а вимушений «чекати» попередню групу і «поглиблювати» та «розширювати» матеріал екскурсії [15, с. 50]. Відмінності між екскурсією містом та музеєм є те, що в першому випадку у гіда є портфель екскурсовода, він демонструє пам'ятки, а в музеї портфель екскурсовода відсутній і показуються експонати за допомогою указки.

По-п'яте, крім хронологічного принципу, від якого екскурсанти дуже втомлюються для побудови екскурсії автором рекомендується використовувати принцип блокбастера.

Сиквел – історія в розповіді розвивається послідовно та логічно. Наприклад, «Офіційно Дніпрельстан народився 8 березня 1927 р., коли на будмайданчик вийшли перші робітники. Через тиждень розпочалися вибухові роботи. У травні 1928 р. взялися за зведення греблі, що мала «підперезати» Дніпро бетонним поясом довжиною 766 метрів у вигляді дуги, радіусом 600 метрів. В березні 1932 р. в греблю було вкладено останній кубометр бетону. Після цього рівень води у Дніпрі піднявся на 37,5 метрів».

Приквел – спочатку розповідь йде за хронологією, а потім через брак інформації може йти

передісторія події. Наприклад, «На території міста Запоріжжя та області збереглися малочисельні будівлі кінця XIX – початку XX ст. Відомості про архітектурні споруди в області – менш інформативні, про деякі відомо лише рік будівництва. Більшість будівель з цегли. Цеглу виробляли на підприємствах регіону...» І далі мова йде про цегляне виробництво, починаючи з зародження, і про безпосередньо його технологію.

Мідквел – це події, які розвивалися паралельно з сюжетом в середині розповіді. Наприклад, під час розповіді про будівництво маєтків заможних людей можна звернутися до екскурсантів з питаннями, щоб зацікавити їх: «А звідки брали ліс в степах? А як штучно вирощували ліс в степах у XIX ст.?» А далі розповісти про роль менонітів в розвитку лісівництва на півдні України.

По-шосте, студентів знайомлять з очікуваннями екскурсантів, тому що люди втомлюються від дат та безперервного потоку інформації. Екскурсанти мізками відпочивають, коли їм розповідають, як був влаштований світ у зазначений період, їм потрібно дати матеріал для роздумів або запропонувати певну дію. Екскурсантам цікаво, як влаштовано щось, устрій чогось, як щось працює, етимологія місцевості, звідси формується позитивний образ міста та гіда, тому що багато чого не входило до кола інтересів екскурсантів. Екскурсантам цікаві пікніки та дегустації в гарних місцях. Екскурсійні продукти мають бути якісні, унікальні, цікаві. Туристам цікаві нічні екскурсії з дегустаціями та сплавом на корабликові.

Під час екскурсії екскурсанти мають відчувати безпеку та комфорт, тому гіді треба казати, що буде далі. Наприклад, «Зараз ми перейдемо через дорогу і продовжимо біля будівлі Олександрівської електростанції», або «Зараз у вас буде вільна година, ви можете пообідати в ресторанах на цій вулиці Чеського Крумлова на ваш вибір. Є ресторан, де подають коропа, я йду туди, хто хоче, може приєднатися»; «Сьогодні 31 грудня, тому усі заклади закінчують працювати о 15 годині, оскільки виїзд з Дрездена о 17 годині, то у вас дві вільні години».

Мають проговорюватися фінансові правила. Наприклад, «У нас у вартість екскурсії входить екскурсія та один сувенір. Фото – за ваш рахунок»; «У нас до екскурсії входить катання на корабликові, якщо ви хочете поплавати, то вам з собою треба взяти купальні костюми та рушники, 10 євро за прокат спорядження»; «Сьогодні дуже холодно, тому катання на корабликові буде в середині екскурсії, щоб ми зігрілися, а не наприкінці, це коштує додатково 8 євро, якщо ви не розраховуєте на катання, то ви повертаєте аудіогіді мені перед посадкою на кораблик».

По-сьоме, необхідність оптимізувати процес підготовки майбутніх фахівців зумовлено питан-

ням співвідношення теоретичного та практичного навчання у процесі професійної підготовки [16]. Вплив сучасної теорії покоління враховувався автором статті під час організації дистанційного навчання студентів покоління Z, більше половини яких вважають улюбленим методом навчання перегляд відео на YouTube [17, с. 153]. Коли з восени 2022 р. енергоінфраструктуру України почали регулярно обстрілювати і почалися тривалі відключення світла, автор записував відеолекції, викладав на YouTube, тому що синхронно проводити їх не було можливості [18].

Особливості методики викладання музеєзнавства та екскурсознавства полягають у створенні студентами відеоекскурсій, щоб вони демонстрували екскурсійні методи. Оскільки під час війни заборонено фото- та відеозйомку об'єктів військової та критичної інфраструктури, будівель органів державної та виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, уповноважених на виконання відповідних функцій, доріг, на яких вони розміщені, а також місць масових скупчень людей, то виконання студентами завдання з створення відеоекскурсій ускладнено: неможна, щоб на відео потрапляли адреси, інші люди, щоб це могло зашкодити життю і здоров'ю людей та державі в цілому [19].

Під час викладання «Основ музеєзнавства» індивідуальне завдання для студентів – зняти відео з характеристикою пам'ятки та музейного експонату, яке складається з привітання, основної частини розповіді про об'єкт, заклик до дії. В основній частині студент обирає місцеву пам'ятку та характеризує її. Під час відвідування музеїв, зокрема Запорізького обласного краєзнавчого музею та Запорізького обласного художнього музею або ін., студенти попередньо вивчають експонати музеїв за буклетами, музейними сайтами, готують інформацію та знімають відповідні відео в музейних закладах.

Щоб відпрацювати практичні навички з проведення екскурсій під час викладання «Організації екскурсійних послуг» рекомендуємо індивідуальні завдання з метою створення міні-екскурсій про вулиці та пам'ятки із застосуванням методів показу та розповіді, невербальних знаків привернення уваги. Студенти мали завдання записати відео до 2–3 хвилин, прикріпити посилання на нього на Google Disk в навчальній платформі Moodle. Зокрема студенти мають продемонструвати сучасні навички реклами своєї спеціальності, з цією метою відео викладається студентами на власних та на офіційних акаунтах кафедри в соціальних мережах для профорієнтації абітурієнтів [20, 21]. Одне із завдань було навести приклади, де в Запоріжжі або місці, де ви перебуваєте, можна використати прийом панорамного показу на оглядовому майданчику [22].

Перевагами використання інформаційно-комунікаційних технологій під час дистанційного навчання є те, що це підвищує інтерес та мотивацію студентів до навчання; відбувається активізація навчання завдяки привабливих і швидкозмінних форм подачі інформації, зокрема відеоджерел; формуються вміння і навички для здійснення творчої діяльності; розвиток практичних навичок у процесі навчання з організації та проведення екскурсій містом та музеєм. Крім того, для мотивування студентів діяла проблемна група «Залучення музеїв до системи туристично-екскурсійного обслуговування в Україні та світі», в результаті під керівництвом автора готувалися доповіді та тези конференцій. Отже, сучасні виклики змушують викладача на практиці орієнтуватися на власний досвід і вміння емпірично шукати шляхи ефективного застосування інформаційно-комунікаційних технологій та навчальних можливостей.

Висновки і пропозиції. Отже, «Основи музеєзнавства» та «Організація екскурсійних послуг» – дві дисципліни, тісно пов'язані між собою в підготовці майбутніх фахівців з туризму. Об'єднує ці навчальні дисципліни те, по-перше, що вони вимагають глибоких знань історії, культури та пам'яток, навичок ефективного спілкування з екскурсантами, а також організацію екскурсій в музеях та містом. Майбутні фахівці з туризму, які мають досвід підготовки з музеєзнавства та організації екскурсійних послуг, можуть працювати в різних місцях, таких як екскурсійні бюро, музеї, художні галереї та інші туристичні об'єкти. Особливості викладання навчальних дисциплін «Основи музеєзнавства» та «Організація екскурсійних послуг» пропонуються в якості можливостей для покращання теоретичного та практичного навчання шляхом розуміння очікувань екскурсантів та як наслідок застосування принципу блокбастера разом з створенням відеоекскурсій та застосуванням відповідних екскурсійних методів.

Список використаної літератури:

1. Навчання. *Громадська спілка «Всеукраїнська асоціація гідів»* : сайт. URL: <https://uaguides.com/learning> (дата звернення: 20.06.2023 р.).
2. Галасюк С., Нездоймінов С. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 178 с.
3. Кіптенко В., Малиновська О. Організація екскурсійних послуг : Підручник. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. 518 с.
4. Мункачій І., Грицишин А., Кізіма В. Організація туристичних подорожей : методичні вказівки (для студентів спеціальності 242 Туризм). Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2022. 44 с.
5. Леоненко Н.А. Організація екскурсійної діяльності: конспект лекцій. Харків: НУЦЗУ, 2019. 167 с.

6. Бабарицька В., Короткова А., Малиновська О. Екскурсознавство і музеєзнавство : навч. посіб. К. : Альтерпрес, 2007. 464 с.
7. Белікова М.В. Зайцева В.Н. Основи музеєзнавства : навч. посіб. Запоріжжя : Видавництво «ЛІПС» ЛТД, 2015. 180 с.
8. Божко С. До питання про методичні прийоми екскурсій в Софійському соборі в Києві. *Організація освітнього процесу в умовах дистанційного навчання у вищій школі: методологія, методика, практика*. Тези доповідей Всеукраїнської науково-методичної конференції, Київ, 20 травня 2021 р. Київ : НУХТ, 2021. С. 149–151.
9. Белікова М.В. Особливості вивчення екскурсознавства та музеєзнавства в професійній підготовці майбутніх фахівців з туризму. *Міжнародний та національний досвід сучасно-географічного розвитку туристичної галузі в умовах євроінтеграції*: тези доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції. Мукачєво: МДУ, 2022. С. 111–113.
10. Методичні рекомендації з навчальної дисципліни «Організація екскурсійної діяльності» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм» освітньої програми «Туризм». Укладач: М.В. Грабар. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2021. 43 с.
11. Організація екскурсійної діяльності: конспект лекцій / Н.А. Леоненко. Харків: НУЦЗУ, 2019. 167 с.
12. Стратегія розвитку туризму Запорізької області на 2021-2027 роки. URL: <https://drive.google.com/file/d/1-gwTdCkIzBdI8340LdJmSzxGQE3Vf28/view?fbclid=IwAR2Wji9cTu9GR5-GIzu5YCBlijd2IZxVdHjLxQ410y9iWxgHZm8a8rEwh34> (дата звернення: 20.06.2023 р.).
13. Силабус навчальної дисципліни «Організація екскурсійних послуг» для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 «Туризм», освітня програма «Туризмознавство» ОС «бакалавр» / М.В. Белікова, В.Л. Прусс. Запоріжжя, НУ «Запорізька політехніка», 2022. 9 с. URL: https://zp.edu.ua/sites/default/files/konf/ok17_organizaciya_ekskursiynih_poslug.pdf (дата звернення: 15.06.2023).
14. Силабус навчальної дисципліни «Основи музеєзнавства» для здобувачів вищої освіти спеціальності 242 «Туризм», освітня програма «Туризмознавство» ОС «бакалавр» / М.В. Белікова. Запоріжжя, НУ «Запорізька політехніка», 2021. 12 с. URL: <http://eir.zntu.edu.ua/handle/123456789/8729> (дата звернення: 15.06.2023).
15. Белікова М.В., Зайцева В.М. Основи музеєзнавства навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2015. 180 с.
16. Відомості про самооцінювання освітньої програми. Заклад вищої освіти Національний університет «Запорізька політехніка». Освітня програма 3433 туризмознавство. Рівень вищої освіти Бакалавр. Спеціальність 242 Туризм. 183 с. URL: https://zp.edu.ua/sites/default/files/konf/samoanaliz_vidomosti_nazyavo.pdf (дата звернення 06.04.2023).
17. Белікова М. Особливості вивчення професійної етики, психології міжнародної комунікації та дипломатичного протоколу в професійній підготовці майбутніх фахівців з туризму та готельно-ресторанної справи. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Електронне фахове видання. 2022. Випуск № 84. С. 152–157. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2022/84/26.pdf> (дата звернення 22.06.2023).
18. Основи музеєзнавства. *Maryna Byelikova* : Youtube канал. URL: https://www.youtube.com/watch?v=80d5ITaOZbU&list=PL0w00vrs_9h0hhy8_GcA0j5_cl0ajg_e (дата звернення 22.06.2023).
19. Без зайвих кадрів. Які обмеження на зйомку відео та фото діють під час війни. Фокус : сайт. URL: <https://focus.ua/uk/voennyenovosti/527871-ogranicheniya-na-semku-video-i-foto-vo-vremya-voyny> (дата звернення: 15.06.2023).
20. Екскурсії Запоріжжям. *Maryna Byelikova* : Youtube канал. URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PL0w00vrs_9i2MjR2YiUerHKJdLpb5_Kt (дата звернення: 07.06.2023 р.).
21. Екскурсії Україною зі студентами. *Maryna Byelikova* : Youtube канал. URL: https://www.youtube.com/playlist?list=PL0w00vrs_9i2MjR2YiUerHKJdLpb5_Kt (дата звернення: 07.06.2023 р.).
22. Де в Запоріжжі найгарніший вид на місто? *Maryna Byelikova* : Youtube канал. URL: https://www.youtube.com/shorts/r_bN6kpUAuk (дата звернення: 07.06.2023 р.).

Byelikova M. The peculiarities of teaching of the Museum Studies and the Organization of excursion services in the professional training of future tourism specialists

The educational disciplines «Museum studies» and «Organization of excursion services» are an important part of professional training for undergraduate students majoring in «Tourism», as they allow you to acquire practical skills and knowledge to further work in the field of organizing and conducting excursions. However,

---

in connection with the pandemic and the war, many higher education institutions have switched to distance learning, so the teaching of these academic disciplines to the future tourism specialists causes certain problems and peculiarities that need to be solved. In this work, we consider some examples of successful practices and provide recommendations for improving the quality and effectiveness of teaching the organization of excursion services and Museum Studies. The need to study ways to optimize the process of training future specialists in tourism from the « Museum Studies» and «Organization of Excursion Services» presupposes the development of adequate practices, which include video tours, during the preparation of which students apply their theoretical knowledge in practice. In this article, we will discuss some of the basic aspects of teaching field trips, such as choosing appropriate the excursion methods and conducting video field trips. Individual assignments for students are recommended to create mini-excursions about streets, sights, museums using such excursion methods as showing, telling and panoramic method and non-verbal signs of attracting attention. In particular, students must demonstrate the modern skills in the advertising their specialty, for this purpose videos are taught by students on their own and the official accounts of the department in social media for the career guidance of applicants. The advantages of using of the information and communication technologies during distance learning are the increase of students' interest and motivation in learning, the activation of learning thanks to attractive forms of information presentation in the form of video sources, the formation of skills and abilities for performing the creative activities, the development of practical skills in the organizing and conducting the city and museum tours.

Key words: *Museum Studies, Organization of excursion services, distance learning, audio guides, blockbuster principle, video field trips.*